

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ЩОДО СОЦІАЛЬНОЇ ПРОФІЛАКТИКИ СТАТЕВОЇ ДЕМОРАЛІЗАЦІЇ НЕПОВНОЛІТНІХ У ПОЛЬЩІ

Постановка проблеми. Соціальні виклики та загрози, які спричинює ризикована статева поведінка молоді та неоднозначне ставлення різних соціальних груп до завдання статевої просвіти підростаючого покоління висувають питання соціальної профілактики статевої деморалізації як одне із актуальних проблем у Республіці Польщі. Означене питання в Польщі є об'єктом гострих дискусій, суперечок представників різних політичних угруповань, релігійних організацій і світських інституцій, практиків і науковців, які, наприклад, висловлюють часто протилежні погляди на питання соціальної профілактики раннього статевого життя в аспекті навчання методів контрацепції тощо, не завжди враховують вимоги часу й очікування молоді людини.

Проте незважаючи на перелік проблем, які існують у статевої соціалізації підростаючого покоління, питанням статевого виховання, підготовки молоді до життя в родині в Польщі вже понад 30 років таки приділяється належна увага. Цей процес має різні напрями розвитку, і варто зазначити, що польські колеги досягли суттєвих успіхів у його вирішенні. Польща була серед піонерів сучасної сексуальної освіти в Європі. Наукові, публіцистичні досягнення, освітні програми, навчання викладачів і молоді – все це заслуговує на найвище визнання.

Дослідження цієї проблеми започатковане в наукових публікаціях М. Зеліської, Я. Кужемпи, Й. Мочидловської, Д. Пташека, Т. Римажа, М. Сошинської, А. Сташевської та ін.

Мета статті – висвітлити діяльність інституцій, які реалізують комплекси різноманітних превентивних програм щодо соціальної профілактики статевої деморалізації неповнолітніх дівчат у Польщі.

Виклад основного матеріалу. Діяльність державних організацій у галузі соціальної профілактики статевої деморалізації, зокрема, представлена Центром консультування молоді та сексуальної просвіти, який є науково-дидактичною одиницею в структурі Зельногурського університету та знаходиться в м. Зельона Гура. Центр виник у 1993 р. і на даний час є провідним закладом у Польщі, який займається систематичними науковими дослідженнями, просвітницькою діяльністю у сфері статевого виховання, сексуального та репродуктивного здоров'я, сексуальної поведінки, а також науково-практичною діяльністю щодо сексуального виховання та профілактики ВІЛ/СНІДу. У центрі провадять спостереження за явищем дитячої проституції та порнографії, а також консультування жертв сексуального насилля. Від липня 2001 р. у Центрі почав діяти відділ, який займається аналізом і моніторингом мережі Інтернет на предмет дитячої проституції та порнографії [6, с. 37].

Іншою державною інституцією, яка активно реалізує завдання запобігання та протидії проявам статевої деморалізації серед молоді, її “вростання” в кримінальні структури, є органи правоохорони і правопорядку, особливо поліція превенції. Працівники цього підрозділу поліції скеровують свою діяльність на тісну співпрацю з освітніми та медико-профілактичними державними інституціями, а також різними громадськими організаціями, провадять численні превентивні заходи із дітьми, молоддю й їхніми родинами. Читаючи лекції працівники поліції звертають особливу увагу на безпосередній вплив стану деморалізації, обтяженого часто алкоголізмом, наркоманією молодих на явище злочинності серед неповнолітніх.

Значна увага приділяється також соціально-превентивній роботі з неповнолітніми, які стали матерями. Вона реалізовується польськими державними інституціями, товариствами, неуродявими організаціями. Осередками соціальної роботи під патронатом держави є Центри соціальної допомоги. Вони пропонують різні форми підтримки неповнолітніх матерів, включаючи як безпосередню

роботу, спрямовану на сім'ю, так і на дитину з метою підтримки її біосоціокультурного розвитку. Така функція передбачає: суспільну компенсацію (відшкодування), яка виражена в певному грошовому еквіваленті; превентивна діяльність, яка має на меті збагатити знання матерів про закономірності й особливості процесу всебічного розвитку дитини; а також діяльність служби порятунку від нещасних випадків і кризових ситуацій [3, с. 37] (полягає у забезпеченні усім необхідним матері та дитини у випадку потреби: притулок – місце в кімнаті, харчування, медико-психологічна, правова і соціальна допомога, створення умов для виховання й опіки для дитини, для навчання чи праці для неповнолітньої матері). Такі завдання у Польщі реалізуються Кризовими Центрами допомоги жінкам або Будинками самотньої матері.

Значна увага також зосереджена на роботі з потенційними повіями чи майбутніми неповнолітніми матерями, які перебувають на вулиці, не відвідують з/о школи, належать до молодіжних груп ризику. У Польщі здійснюється підготовка спеціальних фахівців – “педагогів вулиці” для соціальної роботи з цією категорією дівчат і хлопців.

Федерація “Захист жіноцтва і планування родини” має освітянську групу “Понтон”, члени якої систематично провадять сексуальну просвіту молоді на різноманітних вуличних акціях, святах, концертах, фестивалях тощо, де розповсюджують інформаційні матеріали, брошури, щодо сексуального здоров'я молоді, профілактики хвороб, що передаються статевим шляхом, абортів, працюючи під гаслом “Здорова молодь – здорова нація” [1].

Діяльність міжнародних організацій, які досліджують проблеми соціальної профілактики статевої деморалізації, питання розповсюдження порнографічної продукції та продажі жінок і дітей в рабство представлено, зокрема, Міжнародною організацією “Ла Страда” та Міжнародною організацією ЕСПАТ.

Міжнародна громадська організація “Ла Страда”, здійснюючи допомогу (правову, психологічну, соціальну, медичну, педагогічну та ін.) дівчатам і жінкам,

котрі постраждали від секс-рабства, сприяючи в поверненні їх на Батьківщину. Організація є цілком незалежною від державних структур, у тому числі й від поліції та гарантує всім постраждалим, котрі до неї звертаються, конфіденційне збереження інформації. Чільне місце в діяльності організації “Ла Страда” відводиться превентивній і освітній роботі, яка проводиться безпосередньо з молодими жінками та дівчатами – представницями потенційної групи ризику, а також бажаючими виїхати за кордон на заробітки [5, с. 27].

Окрім добре вже званої в Європі “Ла Страда”, вирішенням питань ліквідації дитячої проституції та секс-туризму займається також інша відома Міжнародна організація ЕСПАТ. На підставі статистичних даних, отриманих внаслідок проведених наукових досліджень, вона інформує світову спільноту про зростання проблеми дитячої проституції та секс-туризму. У Польщі працює більше 250 груп ЕСПАТ. Ними проводиться активна співпраця із поліцією. Працівники цієї організації допомагають в ідентифікації осіб, які сексуально використовують дітей, захищають права неповнолітніх, здійснюють роботу із неповнолітніми проститутками, допомагаючи їм у процесі ресоціалізації та соціальної реадaptaції, зокрема у відновленні стосунків із родиною та знаходженням свого місця в соціумі [4] серед законослухняних членів суспільства, які працюють (або навчаються), щоб приносити користь собі й іншим.

Заслуговує на увагу “Вокзальна Місія ім. Ксьондза Я. Схнейдера” головною метою якої є знаходження підлітків, які займаються наданням сексуальних послуг за винагороду, а також беруть участь у порнографічних зйомках і, відповідно, виведення таких дівчат і хлопців із процесу занять “вимушеною” проституцією на вокзалах, вулицях, надання їм компетентної та диференційованої допомоги. У місії функціонують різноманітні секції: терапевтичної, соціальної допомоги, моніторингу Інтернету, соціально-профілактичних програм тощо [2, с. 169].

Важливою є роль Костелу у всебічній турботі про людину, особливо молоду, яка реалізується через християнсько-католицьке суспільне вчення, що

проповідується під час Богослужінь, в індивідуальних бесідах із дітьми та батьками, у діяльності харитативних організацій соціально-педагогічного спрямування. Соціально-профілактична діяльність релігійних общин ґрунтується на таких практичних завданнях, як формування духовних цінностей, виховання у дітей і молоді загальної культури, міжособистісних відносин, а також відповідального ставлення до свого здоров'я.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямі. Таким чином, Польща, як католицька держава має широко розбудовану мережу державних, громадських та особливо релігійних організацій (будинки самотньої матері, кризові центри, телефонні консультативні пункти, психолого-педагогічні поради, центри кризової інтервенції, світлиці, майстерні та інші соціально-педагогічні форми, призначені для денного перебування і соціальної реінтеграції молоді з неблагополучних сімей, зокрема дівчат, у т. ч. “дітей вулиці”, колишніх повій та ін.), які надають дуже широкий спектр різнопланових послуг у плані соціальної профілактики статевої деморалізації, запобіганню ранній вагітності молодих дівчат та їхній абортівній поведінці, втягуванню молодих дівчат у секс-індустрію тощо. Одне зі завдань соціально-профілактичної діяльності полягає в тому, щоб зорієнтувати молоду особу на ті організації, чи конкретних суб'єктів, які можуть надати їй соціальну і психологічну підтримку та допомогу.

Перспективу подальшого дослідження цієї тематики вбачаємо у вивченні стану підготовки фахівців до здійснення статевого виховання, сексуальної просвіти та соціально-профілактичної діяльності в Польщі.

Література

1. Federacja na rzecz Kobiet i Planowania Rodziny. Działalność, publikacje, informacje o aborcji, antykoncepcji, edukacji seksualnej [Електронний ресурс]. — Режим доступу : www.federa.org.pl. — Назва з контейнера.

2. Kurzępa J. Prostyucja dziewcząt / J. Kurzępa // Młodzież pogranicza — “świnki”, czyli o prostytucji nieletnich. — Kraków : Impuls. — 2001. — S. 166—170.

3. *Malec A.* O sytuacji młodocjanych matek / A. Malec // Pedagogika opiekuńczo-wychowawcza. — 2004. — № 2. — S. 35—38.

4. Raport o stanie zagrożenia demoralizacją i przestępczością nieletnich oraz patologiami wśród dzieci i młodzieży w województwie wielkopolskim [Elektronnyj resurs]. — Reżim dostępu : www.narkomania.org.pl/czytelnia. — Назва з контейнера.

5. Staszewska A. La Strada / A. Staszewska // “Niebeska Linia”. Dwumiesięcznik poświęcony problematyce przemocy w rodzinie. — 2002. — № 5. — S. 25—28.

6. *Zielińska M.* Wychowanie seksualne wobec zmian zachowań seksualnych młodzieży polskiej – analiza wyników badań własnych / M. Zielińska // Ginekologia Praktyczna. — 2007. — № XV. — S. 34—38.

Анна Шиделко

Сучасні підходи щодо соціальної профілактики статевої деморалізації неповнолітніх у Польщі

Аналізується соціально-превентивна діяльність державних, громадських і релігійних організацій щодо соціальної профілактики статевої деморалізації неповнолітніх у Польщі.

Ключові слова: соціальна профілактика, статева деморалізація, неповнолітні, статево виховання, сексуальна просвіта.

Анна Шиделко

Современные подходы относительно социальной профилактики половой деморализации несовершеннолетних в Польше

Анализируется социально-превентивная деятельность государственных, общественных и религиозных организаций относительно социальной профилактики половой деморализации несовершеннолетних в Польше.

Ключевые слова: социальная профилактика, половая деморализация, несовершеннолетние, половое воспитание, сексуальное просвещение.

Anna Shydelko

Modern approaches in relation to a social prophylaxis sexual demoralization of minor in Poland

Socialpreventive activity of state, public and religious organizations is Analysed in relation to the social prophylaxis of sexual demoralization of minor in Poland.

Keywords: a social prophylaxis, sexual demoralization, is minor, sexual education, sexual inlightening.